

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 52/2011-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. apríla 2011 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval sťažnosť JUDr. P. P., Ž., zastúpeného advokátkou JUDr. K. M. P., Ž., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 288/2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 288/2009 p o r u š i l základné právo JUDr. P. P. podľa čl. 48 od. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Krajskému súdu v Bratislave p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 288/2009 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. JUDr. P. P. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré j e Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Bratislave j e p o v i n n ý uhradiť trovy konania JUDr. P. P. v sume 261,82 € (slovom dvestošesťdesiatjeden eur a osemdesiatdva centov) na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. K. M. P., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. I. ÚS 52/2011 z 10. februára 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie s'ťažnosť JUDr. P. P., Ž. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. K. M. P., Ž., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 288/2009.

Zo s'ťažnosti a z jej príloh vyplýva, že Okresný súd Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) vo veci žaloby o ochrane osobnosti s'ťažovateľa podanej 29. decembra 2000 rozhodol rozsudkom č. k. 15 C 29/2002-517 z 19. decembra 2007 (ďalej len „rozsudok

z 19. decembra 2007“). Žalovaný v uvedenej veci podal odvolanie. Konanie v predmetnej veci je vedené od 28. augusta 2009 pod sp. zn. 8 Co 288/2009.

Sťažovateľ v predmetnej veci podal sťažnosť na prietahy z 22. júna 2010 podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Podpredsedníčka krajského súdu na túto sťažnosť odpovedala podaním sp. zn. Spr. 2146/2010 z 18. augusta 2010 (doručeným 25. augusta 2010), z obsahu ktorého vyplýva, že jeho sťažnosť považuje za dôvodnú, predpokladá vybavenie predmetnej veci v mesiaci september – október 2010 a zároveň sa sťažovateľovi za vzniknuté prietahy ospravedlnila. Podľa zistenia sťažovateľa predmetná vec však do 13. januára 2011 nebola „vybavená žiadnym spôsobom“.

Z uvedeného podľa sťažovateľa vyplýva, že krajský súd *„nevyužil možnosť nápravy po podaní sťažnosti na prietahy v konaní sťažovateľom a prietahy v konaní neodstránil, naopak tieto pretrvávajú a rozhodnuté nebolo ani v období oznámenom v odpovedi na sťažnosť“*.

Krajský súd svojou nečinnosťou v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 288/2009, ktorá trvá už viac ako 19 mesiacov, porušuje sťažovateľovo základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Prietahy v predmetnom konaní nie sú dôsledkom zložitosti predmetu konania, ktorým je žaloba o ochranu osobnosti patriaca do bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, navyše v tomto prípade už ide o odvolacie konanie. Sťažovateľ svojím správaním vznik prietahov v predmetnom konaní neovplyvnil.

Na základe uvedeného sťažovateľ požiadal, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 288/2009 došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal krajskému súdu, aby v tomto konaní konal bez zbytočných prietahov, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 4 000 €, ako aj náhradu trov konania.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti sťažovateľa vyjadril krajský súd prostredníctvom predsedníčky. Predsedníčka krajského súdu vo svojom vyjadrení chronologicky opísala priebeh konania v predmetnej veci od vyhlásenia rozsudku z 19. decembra 2007 a následne uviedla: *«Podotýkam, že senát „8 Co“ pracoval počas celého roka 2007 a čiastočne v aj roku 2008, v neúplnom zložení (len predsedníčka senátu JUDr. J. G. a stážisti) s počtom vecí 560, predovšetkým reštančných. V druhom polroku 2009 bol senát bez predsedu senátu z dôvodu dlhotrvajúcej práceneschopnosti JUDr. J. G., ktorá od 01. 01. 2011 dočasne prerušila výkon funkcie sudcu a senát od toho času vedie podpredseda tunajšieho súdu – JUDr. L. S. ako poverený predseda senátu. Aj napriek tejto nepriaznivej situácii a pri plnom nápade vecí do uvedeného senátu, sa podarilo rozhodovacou činnosťou znížiť počet vecí v senáte na 237 ku koncu roku 2010 s tým, že veci vybavoval podľa poradia ich nápadu, s prihliadnutím na veci, ktoré sa musia vybavovať s osobitnou, prípadne výnimočnou rýchlosťou konania v zmysle platného Rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave, pričom uvedená vec sp. zn. 8 Co 288/2009 k takýmto veciam, podľa jej povahy nepatrila, a preto sa vybavovala podľa poradia.*

Po vykonaní potrebných procesných úkonov v rámci prípravy tejto veci na prerokovanie a rozhodnutie odvolacím súdom, je vec sp. zn. 8 Co 288/2009 pripravená na rozhodnutie v mesiaci apríl 2011.

Na základe uvedeného mám za to, že k výrazným prietahom vo vybavovaní tejto veci nedošlo a ak, tak boli spôsobené okolnosťami objektívnej povahy, predovšetkým výraznou preťaženosťou a personálnym neobsadením senátu „8 Co“.»

Právna zástupkyňa sťažovateľa k vyjadreniu predsedníčky krajského súdu z 2. marca 2011 zaujala stanovisko podaním z 11. marca 2011, v ktorom okrem iného uviedla: *„Odporca vo vyjadrení z 02. 03. 2011 konštatuje fakty, ktoré sú sťažovateľovi čiastočne známe. Bolo povinnosťou v základnej veci žalovanej strany riadne doručiť v zákonom stanovenej lehote dôvody svojho odvolania konajúcim súdom a preto sťažovateľovi nie je známy dôvod, pre ktorý zabezpečuje odvolací súd dôvody odvolania žalovanej strany. Sťažovateľovi ku dňu tohto vyjadrenia neboli doručené na vyjadrenie žiadne doplňujúce dôvody odvolania žalovanej strany. Pri sťažnosti zo 17. 01. 2011 vychádzal sťažovateľ*

z obsahu odpovede na sťažnosť na prieťahy v konaní z 18. 08. 2010, podľa ktorého predpoklad vybavenia veci bol v mesiacoch september – október 2010. Faktom ale zostáva, že k dnešnému dňa sa vec nachádza na odvolacom súde 19 mesiacov (týmto opravuje sťažovateľ nesprávny údaj v sťažnosti) bez rozhodnutia.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľa upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa so stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu.

Sťažnosť v tejto veci pôvodne prijal na ďalšie konanie uznesením z 10. februára 2011 I. senát ústavného súdu v zložení Milan Ľalík (predseda senátu), Marianna Mochnáčová a Peter Brňák (sudcovia). V zmysle rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2011 účinného od 1. marca 2011 I. senát ústavného súdu pracuje v zložení: Peter Brňák (predseda senátu), Marianna Mochnáčová (sudkyňa) a Milan Ľalík (sudca). Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

- 28. augusta 2009 bol krajskému súdu predložený spis okresného súdu sp. zn. 15 C 29/2002,

- 9. septembra 2009 bolo krajskému súdu doručené podanie sťažovateľa z 2. septembra 2009 s prílohou, okresnému súdu bolo doručené 7. septembra 2009 (označené ako: „Vyjadrenie k odvolaniu žalovaného v rade II. z 22. 07. 2009“),

- 23. augusta 2010 krajský súd vyzval žalovaného v II. rade – Z., aby v lehote 7 dní zaslali ich písomné podanie z 21. novembra 2008, ktorým odstránili nedostatok podaného odvolania z 11. augusta 2008 jeho doplnením o dôvody odvolania spolu s dokladom o jeho doručení okresnému súdu, pretože sa v spise v tejto veci nenachádza (výzva doručovaná na adresu v K. bola vrátená neprevzatá v odbernej lehote 22. septembra 2010, následne bola zaslaná na adresu odporcu v II. rade v B., odkiaľ bola vrátená 2. novembra 2010 s poznámkou na obálke adresát neznámy, a napokon bola 4. novembra 2010 zaslaná priamo na adresu pracoviska štatutárneho zástupcu odporcu v II. rade),

- 3. decembra 2010 bola krajskému súdu doručená odpoveď odporcu v II. rade na jeho výzvu z 23. augusta 2010, v ktorej uviedol, že na základe uznesenia okresného súdu z 21. apríla 2009 (prevzaté 28. mája 2009) doplnil chýbajúce náležitosti odvolania písomným podaním z 2. júna 2009 (podané na pošte 5. júna 2009), doplnil tak odvolanie z 11. augusta 2008 proti uzneseniu okresného súdu z 31. augusta 2007 a rozsudku okresného súdu z 19. decembra 2007 (obe uvedené rozhodnutia okresného súdu boli žalovanému v II. rade doručené 29. júla 2008, podanie z 21. novembra 2008 dopĺňujúce odvolanie z 11. augusta 2008, na ktoré sa žalovaný v II. rade odvoláva v podaní z 2. júna 2009, bolo v prílohe tejto odpovede zaslané, avšak bez dokladu o jeho doručení),

- 1. marca 2011 bol daný pokyn súdnej kancelárii doručiť podanie odporcu v II. rade (doplnenie dôvodov odvolania z 21. novembra 2008) právnenému zástupcovi sťažovateľa na vyjadrenie v lehote 10 dní.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 288/2009.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

Ústavný súd si pri výklade „základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

A. Predmetom napadnutého občianskoprávneho konania je žaloba o ochranu osobnosti, t. j. ide o vec týkajúcu sa osobného statusu sťažovateľa, ktorej by mali všeobecné súdy venovať zvýšenú starostlivosť. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej už vyslovil, že v konaní o ochranu osobnosti je efektívnosť súdnej ochrany neodmysliteľne spojená s jej poskytnutím v primeranej dobe, teda s rýchlosťou

a plynulosťou postupu súdu v prejednávanej veci, kde časové hľadisko môže zohrávať významnú úlohu (III. ÚS 30/03, III. ÚS 178/04).

Podľa ústavného súdu v predmetnom konaní možno konštatovať, že doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania nebol ovplyvnený skutkovou alebo právnou zložitou prerokovávanou veci, ale je dôsledkom postupu krajského súdu v predmetnom konaní.

B. Pri hodnotení druhého z kritérií, ústavný súd v správaní sťažovateľa nezistil žiadne také okolnosti, ktoré by mohli byť pri jeho rozhodovaní zohľadnené na jeho ťarchu a v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k výraznejšiemu spomaleniu postupu krajského súdu v predmetnom konaní.

C. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup krajského súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd v preskúvanom konaní zistil dlhé obdobie nečinnosti v postupe krajského súdu, ktoré malo vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Uvedené obdobie nečinnosti trvalo od 7. septembra 2009, keď bolo krajskému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľa k odvolaniu odporcu v II. rade, až do 23. augusta 2010, keď krajský súd vykonal v tejto veci prvý procesný úkon smerujúci k prerokovaniu merita veci (zaslanie výzvy odporcovi v II. rade predložiť podanie z 21. augusta 2008). Nečinnosť krajského súdu v už označenom období trvajúca spolu takmer jeden rok bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je potrebné považovať za zbytočný priet'ah v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na stav konania prezentovaný urobenými procesnými úkonmi vo veci, dĺžku konania vo veci, ako aj doterajšiu judikatúru ústavného súdu, v ktorej vyslovil, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní (III. ÚS 14/00),

argumenty predsedníčky krajského súdu súvisiace s organizačnými a personálnymi problémami ústavný súd neakceptoval.

S ohľadom na uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného krajským súdom považovať z hľadiska požiadaviek čl. 6 ods. 1 dohovoru za primeranú a ani za ústavne akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľa boli porušené.

IV.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru krajským súdom, prikázal tomuto súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 4 000 € z dôvodov uvedených v jeho sťažnosti.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý

vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení sumy primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania pred krajským súdom a berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu (predovšetkým povahu predmetu konania a skutočnosť, že vec je podľa krajského súdu pripravená na rozhodnutie v apríli 2011), ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € pre sťažovateľa za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, v zásade nie je oceneľný peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2011 v konaní pred ústavným súdom predstavuje sumu 123,50 € a hodnota režijného paušálu je 7,41 €.

Ústavný súd právnej zástupkyňi sťažovateľa za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2011 (príprava a prevzatie veci, písomné podanie na súd) priznal odmenu vo sume spolu 247 € (2 x 123,50 €) vrátane úhrady režijného paušálu v sume 14,82 € (2 x 7,41 €), spolu teda 261,82 €.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. apríla 2011